

Dokumenttype NOU 1986:20 **Dokumentdato** 1986-07-07
Tittel Skredulykken i Vassdalen 5 mars 1986
Utvalgsleder Haug Agens Nygaard
Utgiver Justis- og politidepartementet
Oppnevnt 1986-03-07 **Sider** 124
Vedlegg Kartvedlegg
Kapittel Sammendrag

Onsdag 5 mars 1986, noen minutter over kl 1300, gikk det et snøskred fra fjellet Storebalak i Vassdalen i Nordland fylke. Skredet rammet 31 mann fra Brigaden i Nord-Norge, mens disse var i ferd med å ta seg opp med beltevogner langs en bekkedal på nordsiden av Storebalak 30 mann (3 sersjanter og 27 soldater) var fra Tropp 2 i Ingeniørkompaniet i Brigaden, mens 1 soldat var utlånt fra Infanteribataljon nr 3. Alle ble ført nedover med skredet og i større eller mindre grad begravet i snømassene 15 overlevde, mens i alt 16 av de 31 omkom.

Ulykken fant sted i forbindelse med NATO-øvelsen Anchor Express. Brigaden i Nord-Norge (Brig N) skulle etter de planer som var lagt, angripe nordover langs E6 fra Bjerkvikområdet ved Narvik. En av brigadens bataljoner, Infanteribataljon nr 3 (Bn3), skulle gjennomføre en flankoperasjon gjennom Vassdalen, Bukkedalen og Rauddalen til Bonnes for å komme bak motstanderen og avskjære E6 i Salangsdalen.

For å få gjennomført denne operasjonen var det av betydning tidlig å få åpnet en beltevogntrase gjennom de nevnte dalene. Troppen fra Brig Ns Ingeniørkompani var i ferd med å utføre dette forberedende arbeidet da ulykken skjedde.

6 mars 1986 ble det i samsvar med regler om undersøkelseskommissjoner m.v ved ulykker i forsvaret, oppnevnt en militær undersøkelseskommissjon på 6 medlemmer og med oberst II Paul Berntsen som formann. Undersøkelseskommissjonen trådte straks i arbeid.

På grunn av de spesielle omstendigheter med hensyn til ulykkens omfang og omstendighetene for øvrig, besluttet regjeringen å erstatte den militære undersøkelseskommissjon med en sivil granskningskommissjon, som ble oppnevnt ved kongelig resolusjon av 7 mars 1986. Samtlige medlemmer i den militære undersøkelseskommissjonen ble anmodet om å delta og erklærte seg villige til å fortsette arbeidet, og alle 6 ble oppnevnt i den sivile granskningskommissjonen. I tillegg ble det oppnevnt ytterligere 2 sivile medlemmer, hvorav den ene som ny formann. Den sivile granskningskommissjon fikk etter dette denne sammensetningen:

Lagmann Agnes Nygaard Haug, Eidsivating lagmannsrett, formann
 Sorenskriver Stein Husby, Tana og Varanger sorenskriverembete
 Oberst II Paul Berntsen, Forsyningsregiment nr 6
 Politimester Ivar L. Schrøen, Narvik politikammer
 Overlege Jan Due jf., Regionssykehuset i Tromsø
 Seksjonsleder Karstein Lied, Norges Geotekniske Institutt
 Oberstløytnant Tryggve Tellefsen, Bn2/Brig N
 Menig Geir Arne Hansen, tillitsmann Tr2/Ingkp/Brig N

Granskningskommissjonen fikk som mandat "å undersøke årsaksforholdene omkring rasulykken med særlig henblikk på å vurdere mulige feil, forsømmelser eller annet klanderverdig forhold som er utvist av enkeltpersoner eller innen en etat".

I brev av 18 april 1986 uttalte Justisdepartementet at det så det som ønskelig at kommissjonen i sitt arbeid også tok sikte på å vurdere hvordan denne type ulykker kunne unngås i fremtiden, og departementet ba i den forbindelse om at kommissjonen fremmet forslag til tiltak som kunne hindre dette.

Kommissjonen har oppfattet sitt mandat slik at det begrenset seg til de forhold som ledet frem til selve ulykken, og den har således ikke behandlet den etterfølgende redningsaksjon eller forhold i tilknytning til de

informasjoner som ble gitt om redningsaksjonen. Justisministeren har i brev til kommisjonen av 16 juni 1986 bekreftet at hun er enig i denne forståelse av mandatet.

Den sivile granskningskommisjonen trådte i arbeid 8 mars 1986, og foretok sin første befarings i ulykkesområdet samme dag. Kommisjonen har så langt som overhodet mulig fulgt "Regler for granskningskommisjoner" i Justisdepartementets rundskriv av 4 mars 1975.

Kommisjonen hadde umiddelbart behov for sekretærhjelp. De første ukene fikk kommisjonen anledning til å benytte dommerfullmektig Arne Dymbe, Narvik byfogdembete, som sekretær. Fra 5 april 1986 tiltrådte cand.jur. Maria Collett som sekretær for kommisjonen.

Det har vært avhørt i alt 81 personer. Enkelte av disse er blitt avhørt to ganger. Politiets etterforskningsmateriale - først og fremst en lang rekke politiforklaringer - har vært stilt til disposisjon for kommisjonen. Det foreligger et omfattende foto- og kartmateriale, og kommisjonen har dessuten fått utarbeidet ortofotokart og detaljkart i målestokk 1:2.000 på basis av flyfoto. Forsvaret har fremskaffet dokumentmateriale som kommisjonen har hatt behov for, og har dessuten etter anmodning foretatt en rekke undersøkelser vedrørende meldinger, sambandsrutiner o.l. Dessuten har kommisjonen fått bistand fra flere andre offentlige og halvoffentlige institusjoner.

Kommisjonen mener å ha brakt på det rene alle relevante momenter i det faktiske hendelsesforløp frem til ulykken skjedde.

Det vil fremgå av kommisjonens vurderinger i kap 9 at ulykken skyldtes en lang rekke forskjellige forhold. Noen av disse kan ha spilt en vesentlig rolle for det som senere skjedde, mens langt de fleste har vært av beskeden betydning, men har virket sammen med andre uheldige omstendigheter.

Vær- og snøforholdene har i seg selv vært de viktige enkeltfaktorene. De store snømengdene og vinden i den siste uken før ulykken skjedde, skapte en situasjon som var meget ugunstig med tanke på skredfare. Til dette kom at disse forhold i sluttfasen endret seg så raskt at det noe kompliserte militære system ikke klarte å fange opp faresignalene før det var for sent.

Et sentralt punkt har etter kommisjonens mening vært at man på en rekke nivåer i staber og avdelinger synes å ha undervurdert den fare som kunne ligge i å gjennomføre en militær øvelse som denne i et terreng der det var områder med stor potensiell skredfare. Rekognoseringer og befaringer ble foretatt på bar mark eller i perioder med lite snø, og beslutninger om fremrykningsakser og traseer ble truffet uten at problemene med mulig skredfare ble trukket tilstrekkelig sterkt frem.

Dette er forhold som går igjen gjennom hele planleggingsfasen og frem til de utøvende ledd. Kommisjonen viser om dette til detaljvurderingene under punktene 9.2.2, 9.4.1, 9.5.1, 9.6.1 og 9.7.

Kommisjonen har videre konstatert svikt i flere sambands- og meldingsrutiner. I den konkrete situasjon som forelå, medførte dette at sentrale personer i beslutningsprosessen på ulike nivåer i en rekke tilfeller enten ikke mottok en relevant melding, eller mottok den for sent eller med avgjørende feil i meldingens tekst.

Videre har kommisjonen reist spørsmål om ikke det personell som skulle være knyttet til ledelsesapparatet for øvelsen, skulle vært beordret til tjeneste på et tidligere tidspunkt. Dette gjelder ikke bare medlemmene av den såkalte skredgruppen, men også andre sentrale personer i øvingsledelsen.

Til dette kom at kommisjonen har konstatert at det i relasjon til Brig N forelå en uklarhet med hensyn til når kommandoen gikk over fra Troms Landforsvar i garnison til øvingsledelsen i felt. Denne uklarhet skapte bl.a problemer på sambandssiden i de siste døgnene frem til ulykken skjedde.

I tillegg til de forhold som her er trukket frem, er det på enkelte punkter avdekket mangelfull oppfølging av direktiver og ordrer, og en viss svikt i den rent skjønnsmessige vurdering i bestemte situasjoner. Kommisjonen viser om dette til den detaljerte gjennomgang under kap 9. Det er ellers kommisjonens inntrykk at sikkerhetsforskrifter generelt tas alvorlig på alle nivåer i Forsvaret. Kommisjonen har ikke funnet noe eksempel på at befalingsmenn har vist en likegyldig eller nonchalant holdning til slike forskrifter.

Til stutt i rapporten kap 10) er nevnt kommisjonens forslag til tiltak som kan hindre denne type ulykker i fremtiden. Blant disse nevnes:

- Større vekt på forhåndsvurdering av potensielt skredfarlig terreng ved planlegging av felttjenesteøvelser.
- Bedre opplæring av befal og soldater, og bedre oppfølging av eksisterende utdanningsprogram.
- Bedre regelverk når det gjelder sikkerhetsbestemmelser om bevegelser i skredfarlig terreng.
- Innskjerping av sambandsrutiner.
- Styrking av den skredeksptise som Forsvaret knytter til seg under større øvelser.
- Flere lavinehunder til skredgruppen.
- Revisjon og oppdatering av Forsvarets øvingskart.
- Bedre skredutstyr.
- Klarere direktiver for overgang av kommando fra garnison til felt.
- Tidligere etablering av øvingsledelse under felttjenesteøvelser.

Kommisjonens rapport er enstemmig.
